

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 04.11.2024
Kabul Tarihi / Date Accepted : 14.12.2024
Yayın Tarihi / Date Published : 31.12.2024
Yayın Sezonu / Pub Date Season : Güz / Autumn

Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Eğitici Ahşap Oyuncaklar ile Özbakım Becerisinin Geliştirilmesi

İlker USTA*

Anahtar Kelimeler:

Çocuk Gelişimi,
Okul Öncesi Dönem,
Özbakım Becerisi,
Ahşap Oyuncaklar,
Kategorizasyon.

ÖZ

Esasen, psikoseksüel gelişim evreleri zemininde 0-6 yaş (0-72 ay) arasındaki çocukluğu kapsayan ayrımsanmış bir süreç olan okul öncesi dönem, ilk kez öğrenme ve keşfetme edimleriyle ayrılmaz bir bütünlük halinde bulunan gelişim alanları bağlamında kendine özgü gelişimsel göstergeleriyle çocuk gelişiminde son derece önemlidir. Oyuncaklar eşliğinde geniş bir yelpazede oyunlar oynayan bu dönemdeki bir çocuğun çeşitli kabiliyetlere ve deneyimlere belli bir düzeyde sahip olması beklenir. Hayatın olağanlığında yer alan bir davranış biçiminin tekrarlı denemelerle özümsemek suretiyle sürdürülebilmesi yetkinliği olan özbakım becerisi bunlardan biridir ve çocukta diğer gelişim alanlarıyla desteklenen benlik saygısı altlığında kendini gösteren özgüven gelişimiyle ortaya çıkar. Özbakım becerisinin kanıksanıp gelişmesinde oyuncaklarla öğrenerek ön hazırlık yapmanın önemli bir etkisi vardır. Bu çerçevede, ahşap oyuncak kategorizasyonu ile kategorize edilerek sunulan eğitici ahşap oyuncaklar, çocukta kendini fark etmek suretiyle kendilik algısına yönelik içselleştirmelerle bütünleşen kendine güven duyma ve başarıya odaklanma dürtüsüyle özbakım becerisinin gelişmesini destekler.

Improving Self-Care Skills in Preschool Children with Educational Wooden Toys

Keywords:

Child Development,
Preschool Period,
Self-Care Skills,
Wooden Toys,
Categorization

ABSTRACT

Essentially, the preschool period, which is a differentiated process covering childhood between the ages of 0-6 (0-72 months) on the basis of psychosexual development stages, is extremely important in child development with its unique developmental indicators in the context of developmental areas that are inseparable with the first learning and discovery acquisitions. A child in this period, who plays a wide range of games with toys, is expected to have various abilities and experiences at a certain level. Self-care skills, which are the competence to internalize and maintain a behavioral pattern that is part of the normality of life through repeated trials, are one of these skills and emerge with the development of self-confidence in the child, which manifests itself on account of self-esteem supported by other developmental areas. Preparing by learning with toys has an important effect on the development of self-care skills. In this context, educational wooden toys, which are categorized and presented with the wooden toy categorization, support the development of self-care skills in child with the drive to focus on self-confidence and success, integrated with internalizations towards self-perception through self-awareness.

* Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Ağaçşleri Endüstri Mühendisliği, iusta@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0470-5839>

1. GİRİŞ

Özü itibariyle, Usta (2019: 213)'nın bahsettiği gibi, büyüme ve olgunlaşma süreçleri zemininde kişinin hayat boyunca devam eden bedensel ve zihinsel değişiminin kıyaslanarak irdelenmesine odaklanan gelişim, [*Oral Dönem (0-2 yaş)*, *Anal Dönem (2-3 yaş)*, *Fallik Dönem (3-5 yaş)*, *Latent Dönem (5-12 yaş)* ve *Genital Dönem (12-18 yaş)*] doğumdan onsekiz yaşa kadar olan psikoseksüel gelişim evreleri çerçevesinde, kritik bir öneme sahiptir. Bu noktada, gelişimin (*Psikomotor Gelişim*, *Bilişsel Gelişim*, *Dil Gelişimi*, *Sosyal ve Duygusal Gelişim* ve *Özbakım Becerisi* bütüncülüğünde), oyun ve oyuncak eşliğinde gerçekleşen öğrenme ve keşfetme ekseninde, kendini algılama ve kendi farkındalığına varma edinişimiyle bezenmiş benlik oluşumuyla bütünlük zihinsel açılımın büyük ölçüde neticlendiği 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi çocukluk döneminde ayrı bir önemi vardır.

Okul öncesi çocukluk dönemi ana ekseninde olmak üzere, çocuk gelişimi literatüründe bireysel öğrenme ve kişisel gelişimi destekleyip geliştiren gelişim alanları sıklıkla ele alınıp değerlendirilmiş ve farklı disiplinlere olası etkileri çerçevesinde hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle bir bütünlük içerisinde gelişimi içeren kavramsal temalarla ilişkilendirilerek takdim edilmiştir. Özbakım becerisi (Kagan ve diğerleri, 1995; National Research Council, 2008; Dowling, 2010) bunlardan biridir. Özbakım becerisi, çocukta beden-zihnen-ruhen gelişimi bütünlükten bir olgu olarak, literatürde farklı bakış açıları nezdinde ele alınarak geniş bir düzlemde değerlendirilmiştir (Smidt, 2006; Hazen ve diğerleri, 2008: 161-162; Akhmetzyanova, 2014: 724; Pesau ve diğerleri, 2020: 43-44; Zhu ve diğerleri, 2022: 73-74). Bu bağlamda, ana hatlarıyla değinmek gerekirse, özbakım becerisi hakkında özetle şunlar söylenebilir:

- Gelişimin gelişim dönemleri ve gelişim alanlarıyla uyumlu biçimde yapılanması gerektiği göz önüne alındığında, çocuğun hayatın olağan akışında her gün tekrarlanan belli başlı eylemleri bir yardım almaksızın kendi kendine gerçekleştirmesini sağlayan bireysel yetkinliklere asgari düzeyde ulaşması öngörüldüğünden, çok yönlü ve işlevsel bir hususiyet olarak beden-zihnen gelişime dayanarak açığa çıkan bu hazır bulunuşluk durumu özbakım becerisi olup çocukta kendilik algısına temellenen bağımsızlık dürtüsüyle bezenerek şekillenen kişilik gelişiminin güçlenerek ve derinleşerek pekişmesinde büyük bir paya sahiptir.
- Özbakım becerisi, çocuğun günlük yaşam aktivitelerine hazır olmasını teminen (bir yardım almadan giyinme-soyunma, yemek yeme, diş temizleme, el-yüz yıkama, banyo yapma ve tuvaleti kullanma gibi yaşamın olağanlığında bulunan belli eylemleri gerçekleştirmeye yönelik tutum ve davranışlar için bünyesinde barındırdığı yeterlilik ve yetkinlik durumu olup) çocuk için bağımsızlık geliştirmek suretiyle bireysel olarak kendini göstermesi ve toplum içinde donanımlı bir birey hüviyetiyle yer bulması bakımından çok önemli bir mevcudiyettir.
- Kişiselliğe yaslanan ayırmsanmış içselliğiyle izleme-gözleme-içselleştirme süreciyle bir sorunu çözmeyi olanaklı hale getiren muhakeme yeteneğinin altlığını teşkil eden özbakım becerisi, çocuğun 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi çocukluk döneminde neyi ne zaman nasıl yapması gerektiğinin bilinciyle, büyük kas hareketleri dahilinde ince motor becerisi ile el-göz (ve işitme) koordinasyonu birlikteliğiyle bir yönergeye uygun şekilde hareket ederek öngörülen eylemi

başarıyla gerçekleştirmesine imkan tanır ve çocuğun sergilemesi beklenen davranışı göstermesinden ötürü özgüven kazanmasına katkı sağlar.

- Özbakım becerisi, oyun ve oyuncak eşliğinde gerçekleşen okul öncesi dönemde, çocukta bilişsel gelişimin bir yansıması olarak ortaya çıkan bağımsızlık (özerklik) ve kendine güven duygularının güçlü biçimde gelişmesine ve çocuğun bir şeyi yapmaya hazır olduğuna kanaat ederek başladığı işi sürdürme/bitirme farkındalığıyla kendi kendine bir şeyler yapabilmesine destek olur.

Ginsburg (2007: 183-184) tarafından bahsedildiği gibi, okul öncesi dönemde, oyuncaklar yordamıyla yürütülen oyun ve oyunsal etkinlik, olumlu içsellikle optimum çocuk gelişimi için çok önemlidir, öyle ki oyun oynamak suretiyle kendi potansiyeline ulaşarak özgüven edinen çocuğun hem bilişsel ve fiziksel hem de sosyal ve duygusal yönlerden iyi oluşluluğuna önemli ölçüde katkıda bulunur.

Buna göre, 0-6 yaş (0-72 ay) aralığındaki psikoseksüel gelişim evreleri nezdinde gelişim alanlarını etkileyen oyunlarla ayrılmaz bir bütünlük oluşturan oyuncakların, okul öncesi dönem çocuklarının özbakım becerisi gelişiminde tarif edilemez bir rolünün olduğu açıkça söylenebilir. Bu bağlamda, bu çalışmada “okul öncesi dönem çocuklarında eğitici ahşap oyuncaklar ile özbakım becerisinin geliştirilmesi” konusu ahşap oyuncak kategorizasyonu ve özbakım becerisi ilişkilendirmesiyle açıklanmaya çalışılmıştır.

2. EĞİTİCİ AHŞAP OYUNCAKLAR İLE ÖZBAKIM BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Kendine özgü doğasıyla gelişim dönemleri ve gelişim alanları itibariyle ayrımsanmış bir süreç olan çocuk gelişimi, çocuğun yaşıyla bağdaşık kazanım ve göstergelerle bütünleşen güçlü ve zayıf yönler ile ilgi alanları ve ihtiyaçlar-gereksinimler kapsamında, çocuğu bireysel özellikleriyle tanıyıp anlayarak güçlü yönlerinin desteklenmesi, zayıf yönlerinin geliştirilmesi, ilgi alanlarının açığa çıkarılması, ihtiyaçlarının karşılanması ve gereksinimlerinin giderilmesi suretiyle, çocuğa uygun yönlendirmelerin ve/veya pekiştirmelerin yapılabilmesi açısından oldukça önemlidir (Usta, 2016: 141-142). Okul öncesi çocukluk döneminde, özbakım becerisi ile (bilişsel becerilerle bütünleşik) kaba ve ince motor beceriler ve (çoklu ortamda kendi kendine motive olup oyun oynayan çocuğun diğer çocuklarla konuşarak iletişime geçmek suretiyle etkileşimde bulunmasına binaen gün yüzüne çıkan) sosyal ve duygusal beceriler, çocuk gelişiminde addedilen temel boyutlardır ve her biri gelişimsel dönüm noktaları açısından ayrı gelişim alanları olmalarına karşılık, çocuk üzerindeki etkilerinin doğrudan veya dolaylı şekilde birbirleriyle bağlantılı olmasından ötürü (içeriklerinde yer alan tematik farklılıkları gözetilerek) birlikte değerlendirilirler (Meisels & Atkins-Burnett, 2000: 232-235; Cempron, 2021: 296-297). Bu perspektifte, bütüncül bakışla çevrelenmiş çocuk merkezli yaklaşım uyarınca, okul öncesi dönemde çocuğun uygun yönlendiriciler yordamıyla deneyimleyerek öğrenmesi gerekliliği temel alındığında, lifli ve gözenekli muhtevasıyla doğal ve organik bir malzeme olan ahşaptan imal edilmiş eğitici ahşap oyuncaklar, basit ve sade kurgusuna atfen olumlu ve bütüncü içeriğiyle çocuğa eğlenceli bir öğrenme deneyimi sunan araçlardan biri olup çocuğun psikomotor ve bilişsel becerileri ile özbakım ve dil yetenekleriyle birlikte sosyal ve duygusal gelişimini desteklemek amacıyla özenle tasarlanırlar (Usta, 2020: 204-206).

Oyuncakların 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda, eğitici ahşap oyuncakların işlevleri itibariyle kategorize edilerek tanıtılması önemlidir. Bu noktada, Bologna süreci uyum çalışmaları çerçevesinde seçmeli dersler bütüncülüğünde Hacettepe Üniversitesi'nde açılan Eğitici Ahşap Oyuncaklar dersi kapsamında 2013 yılında Prof. Dr. İlker Usta tarafından kurgulanan Ahşap Oyuncak Kategorizasyonu, 2022'de kategoriler ve her kategoride yer alan alt kategoriler bağlamında çeşitlendirilip güncellenerek 27 kategori ve 118 alt kategori ile takdim edilmiştir. Psikoseksüel gelişim dönemleri ve gelişim alanları kapsamında, doğal ve organik dokusuyla tasarlanabilmesine atfen, çeşitliliği ve işlevselliği ile 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi çocukluk döneminde öne çıkan eğitici ahşap oyuncakların çocukta özbakım becerisinin gelişmesine doğrudan veya dolaylı olarak nasıl katkıda bulunduğu, Usta (2022: 99-124)'nın güncelleyerek takdim ettiği "ahşap oyuncak kategorizasyonu" çerçevesinde, neden-sonuç ilişkisi merkeze alınarak, aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

2.1. Bloklar Kategorisi

Bloklar Kategorisi: Şekil-Boyut Farklı Bloklar, Şekil-Boyut Aynı Bloklar, Lego (Geçmeli Bloklar), Tegu (Mıknatıslı Bloklar) alt kategorilerinden oluşmaktadır. Bloklar kategorisi oyuncakları ile çocuk hayal gücünü kullanarak ahşap blokları yan yana getirip üst üste istifleyerek çeşitli kurgularda bir yapı düzenlediğinde, odaklanma yetisi ile ince motor becerileri ve el-göz koordinasyonu gelişir. Değişik boyut ve şekillerde ahşap blokları kullanarak denge anlayışıyla bir inşa yapmak, çocuğun hayal gücünün gelişimi üzerinde etkili olurken, aynı zamanda ona yaratıcılığını özgürce ifade edebileceği bir ortam sağlar. Bloklar kategorisi oyuncakları, farklı yapılandırmalar inşa etmek üzere çaba gösteren çocuğun yaratıcılığını fark etmesine atfen özgüvenini artırır. Çocuğun ahşap bloklarla kendisi tarafından bir yapı ortaya koymasıyla ebeveynleri ve/veya arkadaşlarının takdir edilmesi, onun tam teşekküllü bir birey olarak çevresi tarafından "anlaşıldığı ve önemsendiği" hissini güçlendirir.

2.2. Bulyap Kategorisi

Bulyap Kategorisi: Geometrik Şekilli Bulyap, İzli/Çentikli Bulyap, Nuh'un Gemisi alt kategorilerinden oluşmaktadır. Farklı geometriye sahip nesnelerin ahşap tabla yüzeyindeki görüntüleriyle bağdaştırılmasına temellenen bulyap kategorisi oyuncakları, eşleştirmeyi mümkün hale getirecek ayrıntılara dikkat edilerek şekil ve boyut bakımından birbirine benzer veya birbirlerini bütünleyici ahşap parçaların eşleştirilmesini gerektiren içselliğiyle, çocuğun akıl yürütme ve karar verme ile karşılaştırma yapma ve ilişki kurma yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Çocukta el-göz koordinasyonu ve ince motor becerilerinin gelişmesine katkı sağlayan bulyap, çocuğun aynı zamanda hafıza gelişimini destekleyerek, iz sürmeyle bütünleşen gözleme dayalı bilgileri tanımlama ve hatırlama kapasitesinin gelişmesini destekler. Bulyap ile ilgili parçaların ahenkli bir bütünlük içinde uyumlandırılmasına dayalı uygun eşleştirmeler yapmak, çocukta kendine güven duygusunu geliştirir.

2.3. Çalgı Aleti Kategorisi

Çalgı Aleti Kategorisi: Çingirak, Marakas, Şakşak, Kastanyet, Guiro, Ksilofon, Davul, Tef, Düdük alt kategorilerinden oluşmaktadır. Çalgı Aleti kategorisi oyuncaklarıyla çocuğun

vurarak-sallayarak-üfleterek ahşap çalgı aleti kullanmasıyla melodik ses üretmesi, çocuk için eğlenceli ve yaratıcı bir eylem olarak gerçekleşir. Sesin çalgı aleti yordamıyla çeşitli ritim kalıpları eşliğinde açığa çıkmasına atfen, tempo tutarak hareketlenen çocukta el-göz-ışitme koordinasyonu gelişir. Enstrümantasyon gözetmeksizin doğaçlamaya dayalı yaklaşımla görece az sayıda müzikal çeşitliliğe sahip bir musiki etkinliğini düzenleyen çocuk, esnek düşünme kabiliyetiyle takdim ettiği sesin izafi örgüsü çerçevesinde özgün bir kompozisyon icra etmeyi ve/veya benzeştirme yaparak enstrümental bir ifadelendirme yapmayı deneyimler. Çalgı Aleti kategorisi oyuncaklarıyla ritmik seslere aşinalık kazanan çocukta, sesin üretilmesini sağlamak üzere, el ve parmakların enstrümanın içeriğiyle uyumlu olacak şekilde kullanılmasına yönelik bir tutum gelişir.

2.4. Çivi Çakma Kategorisi

Çivi Çakma Kategorisi: Çubuklara Vurma, Küreleri Kanala Düşürme, Mühürle Damga Basma alt kategorilerinden oluşmaktadır. Çivi Çakma kategorisinin temel yaklaşımı uyarınca, silindirik biçimiyle çivi olarak adlandırılan farklı renklere sahip aynı boyuttaki ahşap çubukların üstteki dairesel uçlarına ahşap tokmakla vurularak konuşlandırıldıkları bölmeden dikey düzlemde aşağıya doğru indirilmesini öngören çivi çakma eylemi, çocukta bedensel ve zihinsel rahatlama hissi oluşturur. Çivi çakma faaliyetiyle (çocuk tarafından renk ayrıştırması yapılarak veya dizilişlere göre bir seçki oluşturularak) gerçekleşen düşey yöndeki kayma hareketinin tokmağın çubuklara dolaylıca tesir eden bir araç hüviyetiyle kullanabilmesiyle gerçekleşmesi, çocuğun çivi olarak tasvir edilen ahşap çubukların sanki gerçekten çakılıyormuşçasına imgelenerek aynı veya benzer biçimde yer değiştirmesinin etki-tepki bağlamında uygulanan kuvvetle ilişkili olduğunu fark etmesini sağlar. İmgesel kurgusuyla çivi çakma kategorisi oyuncakları, çocukta yorumlama-yargılama-çözümleme ve planlama becerilerini destekler.

2.5. Çöğüncek Kategorisi

Çöğüncek Kategorisi: Denge Tahtası, Terazi-Tartı Örnekleri, Tahterevallı (Kaldıraç) alt kategorilerinden oluşmaktadır. Çöğüncek, yatay ekseninde orta noktasındaki dayanağın sağ ve sol tarafında bulunan kefelerin (düz bir satır veya çanak biçimindeki terazi gözlerinin) aynı hizada olduğu bir kaldıraç olup çocuğun ağırlık kavramı merkezinde dengeyi esas alan terazileme yapılması olgusunu fark etmesini sağlar. Terazi içselliğiyle ve tartma örneklendirmesiyle, hacim-ağırlık ilişkisi nezdinde, öz kütleli temel alan denge durumu mahiyetinde, çocukta soyutlama ve somutlaştırma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayan çöğüncek kategorisi oyuncakları, haddizatında eşitlik ve eşitsizlik durumlarının görsel ve içsel bütünleyicisi olarak çocuğun benzerlikler ve farklılıklar çerçevesinde eleştirel ve analitik düşünme becerisinin gelişmesini destekler. Çocuk, tartma-dengeleme etkinlikleriyle aynı-farklı karşılaştırmalarını yaparken, problem çözmede farklı bakış açıları geliştirme sınamalarını gerçekleştirir.

2.6. Dizme ve Geçirme Kategorisi

Dizme ve Geçirme Kategorisi: İpe Boncuk Dizme, Telden Obje Geçirme, Burgulu ve Sarmal Geçirme, Çentikli Parçalarla Geçirme, Delikli Ahşap Tablaya İp Geçirme alt kategorilerinden oluşmaktadır. Renkli ahşap küreler önceliğinde farklı geometride hazırlanmış objelerin sağ ve sol elin bir eşgüdüm halinde ardışık şekilde kullanılarak bir ipe

dizilmesi veya en az iki dizgeden oluşan bir telden geçirilmesi, çocukta parmakların işlevselliği mahiyetinde ince motor becerilerini geliştirir. Dizme ve Geçirme kategorisi oyuncakları, hedefe yönelik çaba sarfetmek üzere el-göz koordinasyonu ile amaca uygun iş yapma bağlamında, çocuğun ayrıntılara dikkat edilerek inisiyatif alma davranışını ortaya koymasına binaen zihin gelişimine yardımcı olur. Mevcut halleriyle ahşap objeleri bir görevi yerine getirme dürtüsüyle iradeli bir sabırla ipe dizmek veya telden geçirmek, öngörülen görevin başarıyla gerçekleştirilmesi zemininde, çocukta benliğin güçlenmesine ve özgüven gelişimine katkı yapar.

2.7. Düzenekli Kategorisi

Düzenekli Kategorisi: Çek Bırak Araçlar, Kurmalı Araçlar, Pedallı Üç Tekerlekli Bisiklet, Sesli Bulyaplar, Sesli Yapbozlar alt kategorilerinden oluşmaktadır. Kurgulanışı itibarıyla üzerine veya içerisine yerleştirilmiş elektromekanik teçhizatla bütünleşik ya da pil ve yay ile çark-pedal yordamıyla hareketlendirilebilir yapılmış ve/veya örneklendirilen nesnel varlık veya olguyla ilgili olarak bünyesinde seslendirme tertibatı bulunan düzenekli kategorisi oyuncakları, halihazırdaki mekanizmanın devreye sokulmasıyla belli süre veya tekrar sayısı kadar hareketlendikten sonra duran ve yeniden ayarlandığında yine harekete geçen muhtevasıyla, çocuğun basitleştirilmiş ve sadeleştirilmiş bir devinimsel sistemi yönetmesine imkan tanır. Düzenekli oyuncak temasıyla (tanıtma veya pekiştirme amaçlı seslenimleri de içeren) çeşitli aksamlarla desteklenmiş oyuncaklarla oynayan çocuk, kendi kontrolü dahilinde söz konusu hareketin başlatılması-sürdürülmesi-sonlandırılması ve belirli bir süreklilikle gerçekleştirilmesi için yılmadan çaba göstermek suretiyle özgüven kazanır.

2.8. Elbise Giydirmeye Kategorisi

Elbise Giydirmeye Kategorisi alt kategorilere ayrılmamıştır. Sınırlı sayıda seçkilerle inisiyatif kullanılarak uyumlu bir bütünlüğün sağlanması için farklı giyim-kuşam kombinasyonlarının ortaya koyulmasına odaklanan elbise giydirmeye kategorisi oyuncakları, çocuğa simetrik ve asimetric görüntü zemininde birbirine uygun olan çeşitli kurgulamaları yapma olanağı sağlar. Elbise Giydirmeye kategorisi oyuncakları, en az üç bileşenden oluşan parçaları değişik seçenekler yordamıyla parça-bütün ilişkilendirmesi yaparak yekpare hale getiren çocuğa, mevcut şartlara göre düşünerek farklı yaklaşımlarla çözümler üretmek için karşılaştırmalı sınamalar yapma fırsatı sunar. Çocukta olası alternatiflerle uyumlandırmaya yönelik hareket etme bilincinin gelişmesini destekleyen elbise giydirmeye, hayal gücü eşliğinde bağımsız düşünebilmeye yönelik özneliğiyle çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine yardımcı olur ve öz bakım becerisini destekler.

2.9. Ev Kategorisi

Ev Kategorisi: İki Katlı (Çatılı ve Yanları Açık) Ev, Katsız-Çatısız (Üstten Bakışlı) Ev, Üç Katlı (Çatılı ve Yanları Açık) Ev alt kategorilerinden oluşmaktadır. Aile yaşamının gerçekleştiği iç mekan örneklendirmelerini gösteren ev kategorisi oyuncakları, temel eşyalar ve sabit donanımlarıyla bir bütünlük halinde bulunan mekansal kurgusuyla, çocuğun ebeveyni ve yaşadığı çevreyle bir bağ kurmasına yardımcı olur. Ev, mutlu ve huzurlu bir hayatın sürdürüldüğü bir yuva olarak eşyalarla ve araç-gereçlerle tefrişat yapılarak düzenlenebildiği için, çocuğun çoğu kez kendi bakış açısıyla ortaya koyduğu doğaçlamaya

dayalı bir hikaye çerçevesinde (insan ve hayvan figürleri eşliğinde) öngördüğü ev hayatını canlandırabilmek üzere mevcut eşyaları ilgili mekanlarda kendince konumlandırabilmesine imkan verir ve çocukta sosyalleşmeyi destekleyerek girişimci bakış açısının gelişmesine katkı sağlar. Hayatın olağanlığıyla bütünleşik ev yaşamının gerçek yaşamla özdeş doğaçlamalar yapılarak oyunlaştırılması, çocukta kişilik gelişimi yönünden olumlu pekiştirmeler yapar.

2.10. Fırıldak Kategorisi

Fırıldak Kategorisi: İpli Fırıldak, Saplı Fırıldak, Topaç, Yoyo alt kategorilerinden oluşmaktadır. Eksenel dönüş mahiyetinde, el ve parmak birlikteliğiyle çevresine dolanan ip yordamıyla ileriye doğru fırlatılıp atılarak veya üzerine konuşlandırılmış tutaktan tutulup çevrilerek kendi eksenini etrafında dönme hareketi gerçekleştiren fırıldak kategorisi oyuncakları, dönüşsel harekete odaklanan çocukta dikkat toplama ve işlevsel yeterlilik sağlama becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Fırıldak kategorisi oyuncaklarıyla ideal bir fırlatma ve çevirme için ayak-bacak ve kol-el uyumunu gerçekleştirmeye yönelik dengeli bir duruş ortaya koymak üzere muhtelif denemelerle optimum pozisyonlamayı sağlayan çocukta özgüven duygusunun pekişmesi kolaylaşır. Öngörülen dönüşelliğe odaklanan çocukta, amaç belirleme ve belirlenen hedefe ulaşma bakımından farklı yollar arayarak ve/veya metodik yenilikler yaparak başarılı olmaya dönük bakış açısı gelişir.

2.11. Figürler Kategorisi

Figürler Kategorisi: Bebek Figürleri, Asker Figürleri, Hayvan Figürleri, İnsan Figürleri, Mesleki Figürler alt kategorilerinden oluşmaktadır. Olağan görünüşleriyle sunulan (veya iş ya da mesleki kıyafet biçimleriyle karakterize edilen) insan figürleri, elbise giydirilebilir kurgusuyla ve/veya el-kol ve bacak-ayak hareketliliğiyle örneklenen figüre ilişkin bir hususiyet olarak çocuğa somutlaştırma yapma olanağı sunar ve çocuğun özbakım becerisini destekler. Ayakta duruş pozisyonuna göre takdim edilen ve genel hatlarıyla ortaya koyulan hayvan figürleri, edilgen formuyla çocukta değer verme dürtüsüne yaslanan koruma duygusunun gelişmesine katkı sağlarken, hayvan sevgisini geliştirici bir etkide bulunur ve çocuğun özgüven kazanımına yardımcı olur. Figürler, canlı varlıkların görsellerini ihtiva eden içsellikleriyle, çocuğun hayal gücünü zenginleştirerek sosyal ve duygusal gelişimi destekler ve doğaçlamayla bütünleşik sesli canlandırma oyunu çerçevesinde çocukta çevreyle iletişim kurma becerisini geliştirir.

2.12. Harf Öğretme Kategorisi

Harf Öğretme Kategorisi: Harfli Küpler, Oluklu Harf Tablası alt kategorilerinden oluşmaktadır. Alfabe ile şekillenen yazı dilindeki seslere karşılık gelen semboller olan harflerin dik temel büyük/küçük yazı fontuyla tanıtılmasını esas alan harf öğretme kategorisi oyuncakları, çocuğun belli bir sıraya göre dizilen sesli ve sessiz harfler ihtiva eden alfabenin görsel içeriğini fark etmesine yardımcı olur. Harf Öğretme kategorisi oyuncakları sayesinde konuşma dilindeki sesleri gösteren işaretlerin betimlenişi durumundaki her bir harf için görsel aşinalık kazanan çocuk, alfabeyi meydana getiren harflere yönelik göz alışkanlığı edinir. Harflerin görsel biçimlerini seslendirilişleriyle birlikte öğrenen çocukta, harflendirme-seslendirme bağlamında duygu ve düşüncelerini konuşarak açıklarken ve kendini sözlü olarak ifade ederken dil becerisi pekişir ve özgüven ile benlik saygısı oluşur.

2.13. İç İçe Geçmeli Kategorisi

İç İçe Geçmeli Kategorisi: Matruşka, Renkli Kutular, Ahşap Bardaklar alt kategorilerinden oluşmaktadır. Şeklen benzeşik olmakla birlikte boyutsal farklılığa sahip ortalama beş ayrı parçadan oluşan iç içe geçmeli kategorisi oyuncakları, tümdengelim ile tümevarım perspektifinde gizlenenleri ayırarak açığa çıkarma ve görünenleri bütünleyerek toplama yaklaşımıyla, çocukta önceki-sonraki durumun gizli-açık bakımından karşılaştırılarak değerlendirilmesine olanak sağlar ve yokluk-varlık gerçekliği kapsamında sakla(n)ma-bul(un)ma olgusunun somutlaştırılmasına yardımcı olur. İç İçe Geçmeli sayesinde mevcut sürece göre değişen ayırıştırma-bütünleştirme faaliyetine odaklanan çocuğun gözleme dayalı analiz ve sentez yaparak olaylar arasında neden-sonuç örgüsüyle ilişki kurma yetkinliği gelişir. Farklı boyutlardaki bileşenlerin iç içe geçerek birbirleriyle kaynaşması ve çoğul haldeyken ayırmsanarak tekil hale gelmesi, çocukta merak duygusunu geliştirir ve kendi farkındalığını keşfetmesine katkı yapar.

2.14. Kaydırgaç Kategorisi

Kaydırgaç Kategorisi: Çok Katlı Kıvrımlı Kanallı Misket Yuvarlayıcı, Katmanlı Rampalı Araba Kaydıracağı, Dönel Top Yuvarlama Kulesi, Tabakalı Konik Ses Ağacı alt kategorilerinden oluşmaktadır. Kendi eksenini etrafında dönerek ilerleyen bir kürenin veya tekerlekler üzerinde tersinir hareket ederek devinim sağlayan bir arabanın en az üç katlı bir yapıdan belli bir eğikliğe sahip yolu kullanarak veya çembersel hareket birlikteliğinde dikey inişli yatay güzergahta yukarıdan aşağıya kayarak ulaşmasına temellenen kaydırgaç kategorisi oyuncakları, çocuğun hareket (devinim) çeşitlerini eğlenerek öğrenmesini destekler. Kaydırgaç ile ivme kazanarak kayma hareketi gerçekleştiren nesnenin devinimi eşliğinde hareket türlerini kıyaslamalı şekilde öğrenen çocuk, dönüşel hareketlenmeyle bütünleşen eğrisel-dairesel-doğrusal yörüngeli hareketler ile sabit hızlı ve düzgün değişen hareketlerin görselliklerine atfen benzerlikler ve farklılıklar değerlendirmesi yapar ve örneklenen dönüşel hareketlilik için gözleme dayalı nedensellik bağına kurmaya yönelir.

2.15. Kukla Kategorisi

Kukla Kategorisi: Pinokyo, Hayvan Figürlü Kukla, İnsan Figürlü Kukla, Robotik Kukla alt kategorilerinden oluşmaktadır. Çoğunlukla insan ve hayvan formunda figüratif tasvirlerle ortaya koyulan kukla kategorisi oyuncakları, edilgen içsellikleriyle çocukta koru(n)ma hissiyatıyla arkadaş edinme ve dostluk kurma yönünde bir tutum geliştirme becerisini destekler. Çocuk, kukla aracılığıyla hayal gücünü kullanarak ve yaratıcı bakış açısıyla düşünerek benzeştirme ve eşleştirme canlandırmalarıyla kendi iç dünyasının yansımalarını imgesel anlatımla ortaya koyarken, ebeveyni ve akranlarıyla iletişim kurmak suretiyle problem çözme becerisini geliştirir. Kukla kategorisi oyuncakları, çocuğun bir olayı veya bir konuyu soru-cevap çerçevesinde doğaçlamaya dayalı hikayelendirmelerle bütünleştirerek ifade etmesine imkan tanır. Kişilerarası iletişimi ve etkileşimi güçlendirici rolü bulunan kukla örnekleme, çocukta paydaşlık ilişkisi oluşturma ve empati kurma becerisinin gelişmesini sağlar.

2.16. Kule Yapma Kategorisi

Kule Yapma Kategorisi: Halkalarla Konik Kule, Geometrik Parçalarla Kule, Jenga (Dikdörtgen Bloklarla Kule), Kertikli Bloklarla Prizmatik Kule, Tırtıklı Çubuklarla Kule,

Küplerle Kule alt kategorilerinden oluşmaktadır. Tematik olarak bir tabla üzerinde dikey doğrultuda konuşlandırılan bir çubuğun ortalanarak en az beş ahşap halkanın veya beşgen/altıgen gibi çeşitli geometrik biçimlerde hazırlanmış parçaların aşağıdan yukarıya doğru büyükten küçüğe sıralanarak bir koni meydana getirilmesine veya aynı şekil ve boyuta sahip dikdörtgen veya kare ya da üçgen kesitli parçalarla prizmatik ya da kübik bir yığıntı oluşturulmasına temellenen kule yapma kategorisi oyuncakları, çocuğa öngörülen görseli inşa etmek üzere el-göz koordinasyonu ile mevcut işe odaklanarak görevi tamamlama yeteneği kazandırır. Kule Yapma ile dikkat ve koordinasyon geliştirici bir etkinlikte bulunan çocuk, denge-uyum bağlamında olağanlık ve olağandışılık kavramlarını deneyimler. Kule Yapma faaliyeti, özbakım becerisinin gelişimine altlık oluşturur.

2.17. Mekan Örneklemesi Kategorisi

Mekan Örneklemesi Kategorisi: İşyeri Örneklemesi, Çiftlik Örneklemesi, Sokak Örneklemesi, Kasaba Örneklemesi, Mesire Yeri Örneklemesi alt kategorilerinden oluşmaktadır. Toplumsal yaşamın gerçekleştiği yerleşim yerleri ile iş yeri ve park-bahçe örneklemelerini içeren mekan örneklemesi kategorisi oyuncakları, gündelik hayatın doğal akışı içerisinde farklı mekanlarda cereyan eden bireysel ve müşterek yaşantının insan ve hayvan figürleriyle bütünleşik modellemeleriyle, çocuğun kentsel ve kırsal yaşamın kesişme noktasında kendi koyduğu kurallarla yürüyen bir dünyayı somutlaştırarak ortaya koymasına katkı yapar. Mekan Örneklemesi kategorisi oyuncakları sayesinde, çocuğun hayal gücüyle anlamlandırdığı sosyal yaşam düzenlemelerini yapması, bilişsel gelişimi olumlu yönde etkiler. Çocuk, muhtelif kapsamlarda takdim edilen çeşitli mekansal örneklemeler zemininde, insan ve doğa uyumunu merkeze alan çevreci bakış açısıyla bezenmiş ideal bir yaşamı kurgulamaya dönük senaryolar üretmek suretiyle özgüven kazanır.

2.18. Model Eşyalar Kategorisi

Model Eşyalar Kategorisi: Bahçe ve Çiçek Bakım Seti, Bebek Arabası, Bebek Bakım Seti, Beşik, Mama Sandalyesi, Bilgisayar, Cep Telefonu, Mutfak Seti, Erzak Sepeti ve Yazar Kasa, Ütü Masası ve Çamaşırılık, Tamir Seti alt kategorilerinden oluşmaktadır. Hayatın içinde var olan ve yetişkinlerce yürütülen süreçlerde yer alan eşyalar ile araç-gereçlerin (okul öncesi dönem çocuklarının yaş aralığı dikkate alınarak çocuk antropometrisine uygun olacak şekilde) küçültülerek veya büyütülerek tasarlanıp imal edilen model eşyalar kategorisi oyuncakları, çocuğun yetişkin taklidi yapması suretiyle ebeveyniyle özdeşim kurarak kendini geliştirmesine yardımcı olur. Model Eşyalar ile günlük hayatın olağan akışı içerisinde gerçekleşen belli başlı bazı etkinliklerin (hayal gücü yordamıyla yaratıcı düşünce altlığında) çocuk tarafından dramatize edilerek sergilenmesi, çocuğun bireysel yetkinliklerini fark etmesine katkı yapar ve özgüven gelişimini pekiştirir. Farazi bir şekilde model eşyaları kullanan çocukta, empati kurma yeteneği eşliğinde sosyal ve duygusal gelişim ile özbakım becerisi gelişir.

2.19. Paytak Kategorisi

Paytak Kategorisi: Sapla İteklemeli Paytak, İple Çekmeli Paytak, Tekerlekli Yürüteç alt kategorilerinden oluşmaktadır. Bir yere tutunmak suretiyle sıralayarak yan yana gitmenin devamında, bir ayağının yanına diğerini getirerek desteksiz olarak ayakları üzerinde

dengede durmayı başardıktan sonra, ayaklarından birini öne doğru atıp diğerini peşi sıra getirerek adımlama hareketini gerçekleştirerek yürümeye yeni başlayan çocukta yürüyüşü pekiştirmek üzere tasarlanan paytak kategorisi oyuncakları, çocukta el-göz-ışitme koordinasyonu ile ritmik veya tempolu yürüme becerisini geliştirir. Paytak kategorisi oyuncakları ile sapından tutarak iteklemek ve/veya ipinden çekerek sürüklemek biçiminde ardışık adımlar atarak yürüyüşe geçen çocuğun bilişsel ve psikomotor gelişimi desteklenir. Çocuğun paytak eşliğinde pozisyonlama aktiviteleri yaparak yürüme yetkinliğini geliştirmesi, kişilik algısıyla kendine güven duymasını sağlayarak özbakım becerisinin gelişmesine yardımcı olur.

2.20. Pedalsız Bisiklet Kategorisi

Pedalsız Bisiklet Kategorisi: Dört Tekerlekli Pedalsız Bisiklet, Üç Tekerlekli Pedalsız Bisiklet, İki Tekerlekli Pedalsız Bisiklet alt kategorilerinden oluşmaktadır. Yürüme yetkinliğine ulaşmış çocuğun, ayakları yere basar halde oturmak suretiyle, iki eliyle direksiyonu tutarken başını hafifçe öne doğru eğerek vücudunu sürüş pozisyonuna getirdikten sonra ayaklarıyla adımlama yaparak bisikleti hareket ettirmesine olanak sağlayan pedalsız bisiklet kategorisi oyuncakları, çocukta ilerleme-hızlanma-yavaşlama-durma ve dönüş hareketleri eşliğinde manevra yapma kabiliyeti bütünlüğünde bisiklet sürme becerisinin kazanılmasına yardımcı olur. Pedalsız Bisiklet, denge-kuvvet ilişkilendirmesi kapsamında yönlendirmeler yaparak hareketin öngörüldüğü gibi sürdürülebilmesi ve sonlandırılabilmesi için akılcı düşünerek mevcut duruma uygun bir kararın verilmesi gerekliliğini fark eden çocukta, yorumlama ve karar verme becerilerinin gelişmesini destekler. Çocuğun pedalsız bisikleti sürmesi, olumlu bakış açısı ile özgüven edinmeye katkı yapar.

2.21. Sallanan At Kategorisi

Sallanan At Kategorisi alt kategorilere ayrılmamıştır. Figüratif içsellikle bir özgürlük ve dostluk imgelemesi olarak takdim edilen at görseli bütünlüğünde, gerçeklikle örtüşen manipülatif kurgusuyla öne ve arkaya doğru sallanarak devinim gösteren sallanan at kategorisi oyuncakları, soyutlama-somutlama zemininde çocuğun hayal dünyasını zenginleştirir. Sallanan At örneklendirmesiyle çocuğun elleriyle tutamaklardan tutunarak oturur vaziyetteyken oyuncakların öne ve arkaya doğru sallanmasıyla ortaya çıkan ileri-geri hareketliliğine uyum sağlamaya çalışması, zihinsel ve bedensel gelişimi destekler. Sallanan At kategorisi oyuncakları, çocuğa derin bir hayal gücü ile kendi istencine göre düşünme ve davranma fırsatı sunar. Çocuğun sallanan at figürünü bir arkadaş/yoldaş olarak betimlemesi, doğaçlamaya dayalı hikayemsi senaryolar altlığında çocuğa geniş ufuklar açarken, sosyal ve duygusal gelişime büyük katkı sağlar.

2.22. Sayı Öğretme Kategorisi

Sayı Öğretme Kategorisi: Abaküs, Sayı Öğretici Düzenlemeler, Sayı-Miktar Bağdaştırıcılar, Matematik Kurgulu Yaklaşımlar, Sayı-Alfabe-Zaman Öğreticiler alt kategorilerinden oluşmaktadır. Evrensel kabul gören görSELLİKLERİYLE 1'den 10'a kadar rakamlardan oluşan sayıların miktar ilişkilendirmesiyle somutlaştırılmasını sağlamak üzere tasarlanan sayı öğretme kategorisi oyuncakları, çocuğun sayı sembollerini tanımasına ve örneklenen miktarla eşdeğer olan rakamı bulup eşleştirmesine yardımcı olur. Sayı Öğretme

kategorisi oyuncakları sayesinde, sayı-miktar eşleştirmesi yaparak adlandırılışları ve görselleriyle sayıları öğrenen çocukta, iki ve üç boyutlu algı ile yatay-dikey kümeleme yapmak suretiyle eleştirel düşünme ve muhakeme yapma yeteneği gelişir. Çocuğun sayıları miktarlarıyla bağdaştıarak öğrenmesi, akılda kalıcılık ve kararlılık odağında bilişsel yetkinliklerini keşfetmesine yardımcı olurken, sayı-miktar ilişkilendirmesinin özümsemesiyle çıkarma ve toplama işlemlerinin başarıyla gerçekleştirilmesi, çocukta benlik saygısına olumlu katkı yapar ve özgüven gelişimine zemin hazırlar.

2.23. Scooter (Tekerlekli Kızak) Kategorisi

Scooter (Tekerlekli Kızak) Kategorisi: Dört Tekerlekli Scooter, Üç Tekerlekli Scooter, İki Tekerlekli Scooter alt kategorilerinden oluşmaktadır. Çocuğun tekerleklerle ilerleyen kızak tablasının üstüne çıkarak iki eliyle kızakın direksiyonundan tuttuktan sonra ayaklarından birinin üzerinde durup diğeriyle yerden kuvvet almak suretiyle ileriye doğru harekete geçen scooter (tekerlekli kızak) kategorisi oyuncakları, eşzamanlı olarak tek ayak üzerinde dengede durabilmenin motivasyonu ile diğer ayakla adımlama hareketini gerçekleştirerek elleriyle kızakın sürüşünü yöneten çocukta, ilişkilendirme ve sıralama yapma becerilerini destekler. Scooter (Tekerlekli Kızak) sayesinde, direksiyon yordamıyla iki elin eşgüdümüyle yönlendirilen tekerlekli kızakta bir ayakla ayakta duruş pozisyonu sağlanırken diğer ayağın kızakın hareketlendirilmesi ve durdurulması için kullanılması gerekliliği, çocuğun dikkat yoğunlaştırmak suretiyle el-göz ve ayak koordinasyonunda gerçekleşen bütüncül bir süreci deneyimlemesine imkan sağlar ve özgüven edinimini pekiştirir.

2.24. Tertipler Kategorisi

Tertipler Kategorisi: Çarklı Devingen Tertipler, Eşlenik Hareketli Yaylı Tertipler, Kapaklı Kilitli Kutucuklar, Yivli Tutamaklı Manyetik Takipleyci alt kategorilerinden oluşmaktadır. Dolaylı erişim yordamıyla işlevsel hale gelen tertipler kategorisi oyuncakları, çarklı devingenler ve eşlenik hareket eden yaylı mekanizmalar ile kilit-anahtar setleri ve manyetikliğe sahip düzenlemeler bağlamında belirli bir işlevi yerine getirmek için tasarlanmış olup çocuğun karmaşık bir problemi uygun bir biçimde çözmek üzere bütünsel algıyla akıl yürüterek belirsizliğe yol açabilecek değişkenliği ortadan kaldırmak suretiyle esnek düşünme becerisinin gelişmesine katkı sağlar. Tertipler kategorisi oyuncakları, çocuğun başarıya giden yolda ilerlemenin halihazırdaki duruma farklı bir açıdan bakarak en uygun seçeneğin belirlenmesiyle kararlılık ve isteklilik dahilinde mümkün olacağını fark etmesine yardımcı olur. Çocuk, tertipler ile iş ve işlemleri sıralayıp düzenli bir biçime sokarak mevcut kurguyu işler hale getirmeye odaklanır.

2.25. Vasıta Kategorisi

Vasıta Kategorisi: Araba, Otobüs, Tren, Kamyon, Traktör, Helikopter, Uçak, Gemi, Arazi ve İş Araçları, Yük Kaldırma ve Taşıma Araçları, Acil Kurtarma Araçları, Yangın Söndürme Araçları alt kategorilerinden oluşmaktadır. Esasen taşıt adlandırmasıyla yük ve yolcu taşıyarak kara-deniz-hava ulaşımını sağlayan araçları örneklendiren vasıta kategorisi oyuncakları, (hastayı/yaralıyı hastaneye ulaştırmak üzere) acil sağlık hizmeti veren ambulans ile (yangın söndürme ve arama-kurtarma odaklı) itfaiye ve açık havada ağır işlerin yapılmasında kullanılan özel donanımlı arazi ve iş araçlarını da örneklemek suretiyle, çocukta yaşamın içinde yer alan vasıtalar hakkında bir farkındalık oluşturur. Vasıta

kategorisi oyuncakları, çocuğa eşsiz bir özgürlük alanı içerisinde olabildiğince özgür olma fırsatı verirken, çocukta özgüven gelişimini destekler. Çocuk, benmerkezci düşünmenin toplumsallaşma düşüncesine evrilmesinde, vasıta kategorisi oyuncakları ile paydaşlık oluşturma ve duygudaşlık kurmak suretiyle sosyalleşmeye yönelik kazanımlar edinir ve hayata bakışını olumlu yönde geliştirir.

2.26. Yapboz Kategorisi

Yapboz Kategorisi: Doğa/Çevre Figürlü Yapboz, Meyve-Sebze Temalı Yapboz, Geometrik Şekilli Yapboz, Haritalı Yapboz, Hayvan Figürlü Yapboz, İnsan Figürlü Yapboz, Vasıta Figürlü Yapboz, Tangram, El-Parmak-Avuç Odaklı Yapboz alt kategorilerinden oluşmaktadır. İçeriği itibarıyla, parça-bütün ilişkisi zemininde, akıl yürütme faaliyetiyle özelden genele giderek öngörülen sonuca ulaşmayı amaçlayan tümevarımsal yaklaşım ile genelden özele doğru ilerlemeyi benimseyen tümdengelimli yaklaşım çerçevesinde statik veya dinamik kurguda tasarlanan yapboz kategorisi oyuncakları, çocuğun bir görselin oluşmasına yardım eden parçaların benzerlik ve farklılık değerlendirmesi eşliğinde deneme-yanılma yoluyla birleştirilerek bütün durumuna getirilmesi için muhakeme etme ve mukayese yapma ekseninde etraflıca düşünme yetisi kazanmasına katkı yapar. Yapboz, yorumlama ve yargılama ile tahmin yürütme ve karar verme yetkinliklerine dayalı olarak analiz ve sentez yordamıyla uygun çözümü bulmaya yönelik girişimlere yoğunlaşan çocukta, başladığı işi/görevi sonuna kadar sabırlı olmak suretiyle bitirme/tamamlama bağlamında özgüveni pekiştirir.

2.27. Yeknesak Kategorisi

Yeknesak Kategorisi alt kategorilere ayrılmamıştır. İçeriği itibarıyla herhangi bir değişim olmaksızın aynı şekilde sürüp giden belli davranış biçimlerini veya belli olguları uygunluk veya aykırılık açısından imgeleyici bir üslupla bünyesinde barındıran yeknesak kategorisi oyuncakları, tekdüze muhtevasıyla günlük hayatın olağan akışında her gün tekrarlı olarak gerçekleşen rutinlere gönderme yaparak, bütünleşik bir kurguyla hiç değişmeden devam eden durumlar veya alışkanlıklar bağlamında, çocuğun neden-sonuç örgüsüyle yaşamı anlamlandırmasına katkıda bulunur. Yeknesak ile yaşamla örtüşük senaryolar eşliğinde kendi hayal gücünü kullanarak canlandırmalar yapmak suretiyle öğrenme ve keşfetme yönünde ilerleyen çocukta, belirli kurallarla perçinlenmiş sınırlılıklar çerçevesinde, doğrudan veya dolaylı ilişkilendirmelere yaslanan algısal bir bakış açısıyla dünyayı anlama ve tanımlama eğilimi ortaya çıkar.

3. SONUÇ

Esasen, kendine özgü anlamlar ihtiva eden oyunsu deneyimler ile bütünleşik ayırımsanmış bir süreç olan 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi dönemde, oyunlaştırılmak suretiyle yaşamın akışkan ve değişken özellikleriyle anlamlandırılmasında ve temel olgular-kavramlar çerçevesinde çocuğun kendini fark etmesinin sağlanmasında hatırı sayılır bir etkiye sahip olan eğitici ahşap oyuncaklar, gelişim alanlarının her birinin birbiriyle ilişkilenerken pekişmesini destekler. Böyle bakıldığında, gelişim dönemleri zemininde öncelenmiş eğitsel temasıyla takdim edilen bir oyuncakla temas edilerek başlayan öğrenme ve keşfetme sürecinin bir yansıması olarak, tekrarlarla bezenmiş canlandırmaları ve neden-sonuç örgüsüyle güçlendirilmiş ilişkilendirmeleri merkeze alan bir yaklaşımla çocuk

tarafından yönetilerek gerçekleştirilen oyunlarla, tüm gelişim alanları birbirlerine dayanak oluşturacak biçimde kendi eksenlerinde gelişerek psikoseksüel gelişimi şekillendirir.

Çocuk gelişimini pekiştiren gelişim alanlarından biri olan özbakım becerisinin okul öncesi süreçte öngörüldüğü gibi ortaya çıkmasında, bir görevin yerine getirilmesi suretiyle başarılı olunacağına bilinciyle hareket ederek, hayal gücüyle ayrılmaz bir bütünlük halinde, envaiçeşit oyuncakla oynayan çocukta, kendini tanıma ve fark etmeye bağlı olarak edinilen bilgi ve beceriyle bütünleşen özgüven kazanımının sağlanmasının çok önemli bir rolü vardır. Öyle ki, çocukta içsel ve dışsal yönleriyle kendini tanıyıp anlamanın tipik bir izdüşümü olarak kendine güven duygusunun gelişmesi, özbakım becerisinin altlığına oluşturan temel bir hususiyettir. Nihayetinde, kişilik gelişimini bütünleyen bir etkinliğe ve özgünlüğe sahip olan özbakım becerisi, çocuğun oyuncaklar yordamıyla kendi benliğinde farkındalığına ulaşmasıyla gerçekleşir. Bu perspektifte, temel performans göstergeleri bağlamında gecikmeli başlayan ve yavaş ilerleyen özbakım becerisi, diğer gelişim alanlarının tesiriyle kendini gösteren kazanımlara yaslanarak, ahşap oyuncak kategorizasyonu ile takdim edilen eğitici ahşap oyuncaklar eşliğinde doğrudan veya dolaylı olarak gelişir.

KAYNAKÇA

- Akhmetzyanova, A. I. (2014). The development of self-care skills of children with severe mental retardation in the context of Lekoteka. *World Applied Sciences Journal*, 29(6): 724-727.
- Cempron, D. N. L. (2021). Motor, play and self-care skills: An index of children's pre-indications. *International Journal of Advanced Research*, 9(5): 294-305.
- Dowling, M. (2010). Young children's personal, social and emotional development. London: SAGE Publications Ltd.
- Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *American Academy of Pediatrics*, 119(1): 182-191.
- Hazen, E., Schlozman, S. & Beresin, E. (2008). Adolescent psychological development: A review. *Pediatrics in Review*, 29(5): 161-167.
- Kagan, S. L., Moore, E. & Bredekamp, S. (1995). Reconsidering children's early development and learning: Toward common views and vocabulary. Washington, D.C.: National Education Goals Panel.
- Meisels, S. J. & Atkins-Burnett, S. (2000). The elements of early childhood assessment. In: Handbook of early childhood intervention (Edited by Samuel J. Meisels and Jack P. Shonkoff), New York: Cambridge University Press, pp. 231-257.
- National Research Council (2008). Early childhood assessment: Why, what, and how? Committee on Developmental Outcomes and Assessments for Young Children (Editors: Catherine E. Snow, Susan B. Van Hemel). Washington, DC: The National Academies Press.
- Pesau, H. G., Widyorini, E. & Sumijati, S. (2020). Self-care skills of children with moderate intellectual disability. *Journal of Health Promote Behavior*, 5(1): 43-49.
- Smidt, S. (2006). The developing child in the 21st century: A global perspective on child development. London: Routledge.

- Usta, İ. (2016). Depictions on wood: Acceptation and internalization of wood, which is an intercultural interaction tool, as "a valuable object" (Wood is Valuable). *Mugla Journal of Science and Technology*, 2(2): 139-144.
- Usta, İ. (2019). Okul öncesi çocukluk dönemi ve eğitici ahşap oyuncaklar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 211-238.
- Usta, İ. (2020). Çok yönlü bir öğrenme aracı olarak eğitici ahşap oyuncakların okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişimine katkısı. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 5(2): 199-210.
- Usta, İ. (2022). Ahşap Oyuncak Kategorizasyonu. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(4): 97-126.
- Zhu, Z., Tanaka, E., Tomisaki, E., Watanabe, T., Sawada, Y., Li, X., Jiao, D., Ajmal, A., Matsumoto, M., Zhu, Y. & Anme, T. (2022). Do it yourself: The role of early self-care ability in social skills in Japanese preschool settings. *School Psychology International*, 43(1) 71-87.